

Piritta Salmela

Jäsenlehden ilmeuudistus

Suomen Nukkeyhdistys ry

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Viestintä

Opinnäytetyö

Päivämäärä 5.6.2013

Tekijä(t) Otsikko	Piritta Salmela Jäsenlehden ilmeuudistus, Suomen Nukkeyhdistys ry
Sivumäärä Aika	16 sivua 5.6.2013
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Viestintä
Suuntautumisvaihtoehto	Graafinen suunnittelu
Ohjaaja(t)	Lehtori Tuomas Aatola
<p>Opinnäytetyönäni tein Suomen Nukkeyhdistyksen jäsenlehden ulkoasu-uudistuksen. Lehden ilme oli jäänyt ajastaan jälkeen ja tarvitsi täysin uuden visuaalisen ilmeen.</p> <p>Tavoitteenani oli kehittää omaa osaamistani lehtigraafikkona, hallita isoa kokonaisuutta ja muuttaa jäsenlehden ulkoasua aikakausilehtimäisempään suuntaan. Teoriaosuudessa käyn läpi lehden ongelmakohdat ja esittelen lehden uuden ilmeen visuaaliset elementit sekä rakenteelliset ja typografiset ratkaisut.</p> <p>Uudistuksen jälkeen lehti on visuaalisesti yhtenäisempi, helppolukuisempi ja tavoittaa toivottavasti tätä kautta myös enemmän lukijoita.</p>	
Avainsanat	jäsenlehti, lehtisuunnittelu, ulkoasu, luettavuus

Author(s) Title	Piritta Salmela Redesigning magazine layout for Suomen Nukkeyhdistys ry
Number of Pages Date	16 pages 5.6.2013
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Media
Specialisation option	Graphic design
Instructor(s)	Tuomas Aatola, Senior Lecturer
<p>The subject of my thesis was to redesign the customer magazine for Suomen Nukkeyhdistys ry. The general outlook of the magazine had fallen behind its time and needed a totally visual renewal.</p> <p>My objective was to develop my own know-how as a magazine graphic designer. The reasons for the facts why the magazine had to be resigned were identified and pointed out. The visual, layout, typographical and other problems were described, examined and eventually the means to solve them were developed.</p> <p>As a result the overall look of the publication is now consistent with its content and it is also more readable visually. The magazine's new visual look and layout is hoped to catch new readers's attention and waken regular readers to articles that they might previously have passed.</p>	
Keywords	magazine design, readability, magazine layout

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Suunnittelun lähtökohdat	1
2.1	Suomen Nukkeyhdistys ry	1
2.2	Jäsenlehden tarkoitus	1
2.3	Lukijakunta	2
3	Uudistustyö	2
3.1	Formaatti ja taittopohja	4
3.2	Typografia	4
3.2.1	Leipäteksti	5
3.2.2	Lyhyet tekstit	6
3.2.3	Muita typografisia linjauksia	6
3.3	Lehden rakenne	7
3.4	Kansi	8
3.5	Sisällysluettelo	10
3.6	Värimaailma	11
3.7	Kuvat	11
3.8	Graafiset vakioelementit	12
4	Lopuksi	15
	Lähteet	16

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aihe oli Suomen Nukkeyhdistys ry:n jäsenlehden ulkoasun uudistaminen ja toteutus. Opinnäytetyöni toiminnallisessa osuudessa suunnittelin lehden uuden ilmeen ja taitoin sekä kesäkuussa (numero 2/2012) että syyskuussa (numero 3/2012) ilmestyneet lehdet. Tavoitteenani oli suunnitella visuaalisesti yhtenäisempi, helppolukuisempi ja rakenteellisesti jäsennellympi lehti. Halusin viedä lehteä enemmän aikakauslehtimäisempään suuntaan ja koota harrastelijakirjoittajien jutut mielenkiintoiseksi kokonaisuudeksi.

Tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osuudessa käyn läpi uuden ulkoasun typografiaa, rakennetta ja visuaalisia elementtejä. Lähestymistapani on se, miten voidaan tehdä toimiva jäsenlehti ilman, että toimituksessa on mukana ammattitoimittajia tai ammatti-
valokuvaajia sekä miten lehden ulkoasu pysyy jatkossakin tunnistettavana.

2 Suunnittelun lähtökohdat

2.1 Suomen Nukkeyhdistys ry

Suomen Nukkeyhdistys ry on perustettu syksyllä 1989. Sen tarkoituksena on vaalia käsityöperinnettä ja nukke- ja nallekulttuuria sekä järjestää näyttelyjä, kilpailuja, opintomatkoja ja myyjäisiä. Yhdistykseen kuuluu nykyisin noin 370 jäsentä eri puolilta Suomea. Yhdistys kokoaa yhteen nukke- ja nallemaailman eri alojen harrastajia, taitajia, tekijöitä ja keräilijöitä. Yhdistyksen jäsenyys on avoin kaikille halukkaille, mitään erityisiä pääsyvaatimuksia ei ole. (Suomen Nukkeyhdistys ry:n [www-sivusto](#))

2.2 Jäsenlehden tarkoitus

Jäsenlehdet luetaan yhteisölehdiksi, joiden tavoitteena ei välttämättä ole tuottaa voittoa kuten kaupallisten yleisölehtien, eli aikakausi- ja asiakaslehtien, vaan niitä julkaistaan etupäässä yhteisön toiminnan ja tavoitteiden tukemiseksi. Järjestöllä on harvoin suuria resursseja lehden tekemiseen ja siksi toimitustyö tehdään omin voimin. Tietty kotikutoi-

suus onkin ominaista monille yhteisölehdille – niin hyvässä kuin pahassakin. (Rantanen 2007, 30-31)

Suomen Nukkeyhdistyksen jäsenlehti toteutetaan perinteisen yhteisölehden keinoin. Toimitus koostuu päätoimittajasta, toimitussihteeristä ja taittajasta. Heidän lisäksi juttuja kirjoittavat aktiiviset ja innokkaat yhdistyksen jäsenet. Kaikki ovat mukana lehtityöryhmässä vapaaehtoisesti ja juttuja kirjoitetaan suurimmaksi osaksi harrastepohjalta. Lehdessä on ajankohtaista asiaa nukke- ja nalleharrastuksesta, nukkekodeista ja miniatyyreistä, ohjeita ja kaavoja itse tekemiseen, tietoa kursseista ja näyttelyistä, kirja-arvosteluita sekä menovinkkejä. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa

2.3 Lukijakunta

Lapset ovat leikkineet nukeilla ja nalleilla kautta aikain. Tytöt ovat tyttöjä ja pojat poikia – aina. Monella leikit jatkuvat aikuisenakin, leikin nimi vain on muuttunut keräilyksi ja leikkikalut vaihtuneet kalliimmiksi. Kaikille harrastajalle keräilyssä ei tärkeintä kuitenkaan ole kokoelman rahallinen arvo, vaan mieluisten nukkejen tai nallejen löytäminen ja omannäköisen kokoelman kasvattaminen. (Ellit www-sivusto)

Yhdistyksen jäsenkunta koostuu niin tytöistä ja pojista kuin naisista ja miehistä. Heitä kaikkia yhdistää kiinnostus kauniisiin esineisiin ja tarinoihin niiden takana. Lehden lukijat ovat pääasiassa Nukkeyhdistyksen jäseniä, mutta monet yhdistyksen ulkopuoliset olivat kyselleet mahdollisuudesta ostaa irtonumeroita itselleen. Tästä oli syntynyt idea lehden saamisesta vähittäismyyntiin Akateemisiin kirjakauppoihin ja Stockmannille. Voittoa tavoittelemattomana organisaationa, yhdistys ei kuitenkaan tavoittele vähittäismyyntillä liikevoittoa, vaan tavoite on hankkia lisää jäseniä mukaan yhdistyksen toimintaan. Uudet lukijat ovat potentiaalisia uusia jäseniä, joten lehden ulkoasua on jatkossa mietittävä myös myyvyyden kannalta.

3 Uudistustyö

Suomen Nukkeyhdistyksen hallitus antoi minulle uuden ilmeen suunnitteluun vapaat kädet. Hallitus toivoi ilmeen olevan raikas ja ajanhenkinen, mutta se ei saisi olla liian moderni ja kliininen.

Lehden sisältö koostuu laajasti eri aihealueista kertovista artikkeleista, antiikkinueista ja keräilynalleista uusimpiin muotinueihin asti. Ilmeeseen tuli siis löytää sopiva keskitie, jotta jokainen jäsen kokisi lehden omakseen jatkossakin. Uuden lehden tulisi olla helposti lähestyttävä ja ”kotoinen”, jotta visuaalinen ilme puhuisi samaa kieltä sisällön kanssa. Ilmeessä voisi olla ripaus käsityöhenkisyttäkin, sillä lukijoista monet valmistavat itsekin nukkeja ja nalleja.

Vanhoja lehtiä selaillessani panin merkille, että ilmettä oli päivitetty vuosien varrella useaan otteeseen eri päätoimittajien ja taittajien toimesta. Edellisestä uudistuksesta oli kuitenkin jo aikaa – nyt visuaalinen konsepti tuotaisiin 2000-luvulta 2010-luvulle. Myös lehden nimeä oli vaihdeltu, viimeisin nimi oli Suomen Nukkeyhdistys ry:n jäsenlehti. Ilmeuudistuksen myötä myös nimi haluttiin muuttaa kaupallisemmaksi. Lehdestä tuli lyhyesti ja ytimekkäästi Nukkelehti. Nimi jouduttiin kuitenkin vaihtamaan heti ensimmäisen numeron jälkeen, sillä kävi ilmi, että samanniminen lehti oli ilmestynyt aiemmin. Nimeä ei kuitenkaan oltu rekisteröity, mutta yhdistys ei halunnut, että jäsenlehti sekoitettaisiin toiseen lehteen tai www-sivustoon. Nimeksi tuli Nukkelehti Mignonnette. Mignonnette-nuket olivat ranskalaisia pieniä posliininukkeja. Laadukkaita ja mukavan kokoisia – kuten lehtemekin, kiteytti lehden päätoimittaja pääkirjoituksessaan (Nukkelehti Mignonnette 1/2012, 3).

Rantanen muistuttaa toimituksen kykyjen ja resurssien huomioimisesta jo perussuunnitteluvaiheessa (Rantanen 2007, 30). Tavoitteenani olikin luoda sellaiset ulkoasun peruselementit ja raamit, joilla oman työn ohella kokoavat tekijät onnistuvat toteuttamaan numerokohtaisen työn. Lähdin liikkeelle ajatuksesta, että parhaiten toimisi selkeä typografia ja riittävän yksinkertaiset visuaaliset elementit, joita voidaan muunnella eri tarkoituksiin.

Aloitin uudistustyön perehtymällä Nukkeyhdistyksen aiempiin lehtiin. Tein listan sekä parannettavista että säilytettävistä kohdista. Listani osoitti, että lehden uudistustyö oli tarpeen – päivitettävää olisi paljon. Nukkelehti Mignonnetten muotokieli hahmottui vähitellen ensimmäisten numeroiden työstön myötä. Lehden artikkelit kertovat lukijoille rakkaista esineistä ja halusin lehden kaikkien elementtien viestittävän tästä sisällöstä. Muotokielen tulisi mielestäni olla enemmänkin pehmeää ja pyöreää kuin kovaa ja kulmikasta.

3.1 Formaatti ja taittopohja

Lehden sivukoon pidin alkuperäisenä asiakkaan toivomuksesta. Sivun koko on 210 x 297 mm eli vakiokokoinen A4. Sivumäärä vaihtelee numeroittain, mutta viime aikoina sivumäärä on vakioitunut 36:teen. Lehti painetaan digipainossa ja nidotaan stiftaamalla.

Nukkelehden uutta taittopohjaa suunnitellessani kiinnitin erityistä huomiota riviväleihin, palstaväleihin ja marginaaleihin. Marginaalien kokoa kasvattamalla sain taittoon toivottua väljyyttä ja raikkautta.

Palstojen lukumäärä vakioitui kahteen. Käyttämällä kahta palstaa entisen kolmen palstan sijasta, sain rauhoitettua yleisilmettä. Ensimmäisessä lehdessä käytin Pikku-uutiset -vakiopalstalla kolmipalstaista jakoa ja toisessa lehdessä kaksipalstaista jakoa. Kolmijakoinen palsta toimi lyhyissä jutuissa ehdottomasti paremmin ja aioin käyttää sitä jatkossakin. Pikku-uutiset -palsta saadaan kolmijakoisena paremmin erottumaan muista lehden osista. Kolmijakoinen palsta toimii hyvin myös tee itse -ohjeissa sekä harkitusti käytettynä lyhyissä artikkeleissa, mikäli palstajakoon halutaan vaihtelua. Alle sivun mittaisissa jutuissa ja pääkirjoituksessa käytössä on vain yksi palsta.

Palstan tasaus on makuasia, mutta rauhallisemman kokonaisvaikutelman saa aikaan tasapalsta, jota lehdissä käytetään useimmin. Tasapalstassa sanavälit saattavat kuitenkin venyä, ja huomiota on kiinnitettävä myös sanojen tavuttamiseen. Sanaväli on sopiva silloin, kun sanat erottaa itsenäiseksi katkaisematta tekstin jatkuvuutta. (Lukkari-la 2001, 85.)

Leipätekstissä päätin käytetään tasapalstaa. Näin tekstipalstasta saadaan rauhallisempi ja sivu näyttää siistiltä ja huolitellulta. Otsikot, ingressit ja nostot tasataan tapauskohtaisesti joko vasemmalle tai keskelle. Kuvatekstien tasaukseen vaikuttaa itse kuva, sen koko ja sommittelu. Myös kuvatekstien paikka katsotaan tapauskohtaisesti koko jutun ulkoasuun sopivaksi.

3.2 Typografia

Typografia on lehden teon tärkein osa, sillä sen läpi suodattuu lehden sielu ja sanoma. Kohderyhmää tulee miettiä typografisia valintoja tehdessä ja juuri typografian avulla

määritellään lehden henki sekä tyyli kohderyhmälle sopivaksi. (Rantanen L2007, 105; Loiri & Juholin 1998, 33)

3.2.1 Leipäteksti

Leipätekstissä käytetty groteski fontti Calibri teki lehden yleisilmeestä mielestäni persoonattoman ja jollain tapaa kovan lehden asiasisältöön nähden. Samaa Calibri-fonttia oli leipätekstin lisäksi käytetty myös ingresseissä, nostoissa, kuvateksteissä sekä osittain otsikoissa. Ainoastaan pääartikkeleiden otsikot olivat eri fonteilla artikkelien teeman mukaan. Kaipasin typografiaan enemmän ilmeikkyyttä, vaihtelua, helposti lähestyttävyyttä ja pehmeyttä. Lähdin suunnittelemaan koko typografian uudistamista. Oikeilla typografisilla valinnoilla saataisiin sekä helppolukuisuuden että visuaalisen toimivuuden kautta nostettua lehden laatumielikuvaa.

Pitkien leipätekstien fontiksi halusin ehdottomasti antiikvan. Antiikvatekstien on helppolukuisuutensa vuoksi todettu sopivan parhaiten pitkiin leipäteksteihin (Itkonen 2007, 71). Päädyin Robert Slimbachin vuonna 1989 julkaisemaan Utopia Std -fontin displaykirjainleikkaukseen, millä sain luotua leipätekstiin haluamani tunnelmaa. Utopiafontissa on ripaus klassisuutta nykyaikaisessa muodossa ja mielestäni se toimi hyvin eri aikakautta olevien esineiden kanssa. Kiinnitinkin erityistä huomiota myös kirjain-, sana- ja riviväleihin, jotta lukeminen olisi miellyttävämpää kuin aiemmissa lehdissä.

Kainalojuttuja ei jäsenlehdessä juurikaan käytetä, mutta pidemmistä leipäteksteistä erottuva kirjaintyyppi tarvittiin sekä apinalaatikkoon että pikku-uutiset –palstalle. Valitsemalla sekä päätteettömän fontin että päätteellisen fontin, lehden fonttivalikoimaan saadaan aikaan tarvittavaa erottuvuutta. Päätteettömäksi fontiksi valitsin Cronos Pron, jonka tekijä on myös Robert Slimbach. Tämä sans serif -kirjaintyyppi ilmentää lämpöä ja löytyypä siitä ripaus kalligrafiaa ja käsinkirjoitustakin. Cronos Pro -fonttia voi tarvittaessa käyttää apinalaatikon ja pikku-uutisten lisäksi myös muualla lehdessä lyhyemmässä leipäteksteissä, jos halutaan vaihtelua. Cronos Pro on helppolukuinen ja lukijaystävällinen groteski.

3.2.2 Lyhyet tekstit

Lyhyet tekstit ovat nopeasti silmäiltäviä tekstejä. Ne ovat kuvien ohella merkittävimpiä elementtejä ja niiden avulla haluamme selailijan innostuvan artikkelien sisällöstä. Lyhyiden tekstien on erotuttava kokonaisuuksina ja selkeinä elementteinä. Nopeisiin teksteihin luetaan otsikot, ingressit, väliotsikot, nostot ja kuvatekstit. Typografia on yhtä tärkeää, olipa tekstiä paljon tai vähän. Hyvä typografia on helposti luettavaa ja esteettisesti kaunista. (Rantanen 2007, 113; Loiri & Juholin 1998, 32)

Cronos Pro -fonttia käytetään pääotsikoissa ja väliotsikoissa. Pikku-uutisissa otsikko-fonttina on Utopia Std. Otsikon koko määrittyy pääasiallisesti jutun sisällön painoarvon mukaan, mutta joskus typografiaa voi käyttää myös kuvituksenomaisesti ja sillä täyttämään liiallista tyhjää tilaa.

Yksi päätteellinen ja päätteetön kirjasintyyppi riittävät ja niillä pärjää mainiosti. Halusin lehden fonttivalikoimaan kuitenkin vielä kolmannen fontin, jolla lehteen saadaan enemmän persoonallista otetta ja pehmeyttä. Valitsin Linotypen Kursivschrift Stehend LT Pro -fontin, jota käytetään ingresseissä, nostoissa ja Cronos Pro:n kanssa otsikoissa. Näissä lyhyissä teksteissä kirjaintyyppejä voikin käyttää rohkeammin kuin leipäteksteissä. Kursivschrift Stehend LT sopii pyöreän muotonsa ansiosta hyvin yhteen lehden graafisten elementtien kanssa.

Kuvatekstikirjaintyyppiksi valitsin Cronos Pro:n, jolloin kuvatekstit erottuvat selkeästi leipäteksteistä. Myös kuvan päälle laitettuna groteskit erottuvat paremmin kuin antiikvat.

3.2.3 Muita typografisia linjauksia

Painoteksteissä kappaleiden erottamiseen käytetään mieluiten sisennystä. Tyhjät välit vievät tarpeettomasti tilaa ja rikkovat sivun yhtenäisyyden (Itkonen 2007, 93). Sisennykset tarvitaan myös Nukkelehti Mignonetessa, sillä aiemmin kappaleiden jako oli tehty tyhjillä väleillä. Jutuissa, joissa ei ole väliotsikoita kappaleiden alussa, lukemista voidaan tauottaa myös muutamalla versaalilla kirjoitetulla sanalla, jolloin kappaleen alku kiinnittää lukijan huomion kuten väliotsikot. Leipätekstien alkuun lisätyillä anfangilla saadaan tekstin enemmän kiinnostavuutta ja pystytään vetämään lukijan huomio

jutun alkupisteeseen. Mignonnetten anfangi tehdään ensimmäisestä alkukirjaimesta ja sen korkeus on kolme riviä.

Leipäteksteissä pyritään välttämään orpo- ja leskirivejä, jotta lukeminen ei ole katkonaista eikä tekstiin jää reikiä. Lesket voidaan sallia nopeatempoisessa taittotyössä kuten sanomalehdessä, mutta pitkäikäisiin arvokkaisiin painatteisiin kuten kirjoihin niitä ei saisi jäädä (Itkonen 2007, 93). Nukkelehti Mignonnette ei julkaisun sisällöltään vanhene samaa tahtia kuin monet muut aikakausilehdet. Vanhoja numeroita säilytetään huolella ja ne saatetaan kaivaa esille uudelleen vuosienkin päästä. Hyvään typografiaan on siis syytä kiinnittää huomiota.

Sivunumero siirrettiin keskeltä alhaalta sivun ulkoreunaan ja lehden alareunaan lisättiin lehden nimitexti, kuten aikakauslehdissä on tapana. Tekijätiedot, josta ilmenee jutun kirjoittaja ja kuvaaja, siirrettiin artikkelin lopusta pääotsikon ja ingressin yhteyteen. Juttujen loppuun lisättiin tekstin päättävät tunnukset, pallo ja nallesymboli. Myös lähdeviitteet ja muut aiheeseen liittyvät tiedot (esim. www-sivut) sijoitetaan artikkelien loppuun.

Joskus tietyille kohdille kirjoittaja on halunnut antaa lisää huomioarvoa korostuksilla. Jotta korostus ei pysäytä lukijaa, vaan elävöittää sitä kuten äänenpaino puhuttaessa, korostuksissa käytetään leipätekstin kursivivia leikkausta. Itkonen muistuttaa myös, että versaalinumeroilla on taipumus erottua tekstistä räikeämmin kuin yleensä olisi tarpeen. Silmiinpistävyyttä voidaan hillitä käyttämällä gemenanumeroita. (Itkonen 2007, 108–134). Jäsenlehden leipäteksteissä otetaan käytetään jatkossa gemenanumeroita ja korostukset tehdään kursivilla kirjainleikkauksella.

3.3 Lehden rakenne

Kun samaa logoa, typografiaa, rakennetta ja muuta visuaalisuutta toistetaan, lehdestä tulee tunnistettava (Rantanen 2007, 20–24). Visuaalisen ilmeen lisäksi näin tarpeelliseksi myös rakenteen uudistamisen ja artikkelien järjestyksen linjaamisen. Tein yhdistykselle ehdotuksen uudesta rakenteesta ja palstojen sijoittelusta. Numerosta toiseen toistuvalla rakenteella pystytään säilyttämään aikakauslehdille ja sarjajulkaisulle tärkeä toistuvuus ja ennakoitavuus.

Kannen jälkeen toiselle sivulle sijoitetaan aikakauslehtimäiseen tapaan mainoksia. Ensimmäiseen lehteen laitoin useamman pienemmän mainoksen, mutta toista lehteä

tehdessämme saimme idean, että toisella sivulla voisi olla iso tunnelmakuva tai koko sivun kokoinen mainoskuva. Pääasia on kuvan hyvä laatu, jotta lukija saadaan kiinnostumaan lehdestä heti ensimmäisestä aukeamasta alkaen.

Pääkirjoitus ja apinalaatikko jätettiin paikoilleen kolmannella sivulle. Seuraavalle aukeamalle sijoitettiin sisällysluettelo. Lehdessä aiemmin hajanaisesti sijoitetut lyhyet jutut ja minne mennä -palsta yhdistettiin yhdeksi Pikku-uutisia -palstaksi. Pikku-uutisten jälkeen laitetaan yksi lehden pääartikkeleista. Lehden loppupuolelta löytyy vakioalusta Tunnistuksia ja tunnistettavaa. Takakansi varataan yleensä yhdistyksen markkinailmoitukselle tai muille ajankohtaisille viesteille, esimerkiksi hyvän joulun toivotuksille. Mitä tulikaan luettua -vakioalusta, eli kirja-arvostelut, sijoitetaan tilallisesti sopivimpaan paikkaan. Koska palstan pituus ei ole vakio, en halunnut määritellä sille tiettyä paikkaa, vaan sopiva tila on parempi katsoa numerokohtaisesti. Muut artikkelit sijoitetaan sisällyksen mukaan. Yhdistys piti ajatuksesta sijoittaa samantyyppiset aiheet peräkkäin, jolloin kokonaisuudesta saatiin selkeämpi ja kunkin aihealueen kohderyhmän on helpompi löytää itseään kiinnostavat artikkelit.

Lehden pisimmät jutut ovat on yleensä kaksi tai kolme aukeamaa ja muut vievät suurimmaksi osaksi yhden aukeaman tai yhden sivun. Juttujen pituuksia vaihtelemalla taittoon saadaan rytmiä ja vaihtelevuutta.

3.4 Kansi

Kansi on lehden myyntisivu, kasvot, opastintaulu ja tyylinäyte. Se tarjoaa maistiaisena lehden sisällöstä, vaikuttaa lehdestä syntyviin mielikuviin ja on ensimmäinen näkymä, joka esittelee lehden visuaalisia kehon osia: typografiaa, värejä ja kuvitusta. Kansi on ensisijaisesti markkinoinnin väline ja lehden tärkein sivu. (Rantanen 2007, 89-90)

Kannessa erottuvuus ja tunnistettavuus on siis erityisen tärkeää. Halusin tuoda kanteen samoja elementtejä ja pyöreitä muotoja kuin muuallakin lehdessä. Myös jokaisen numeron teemaväri näkyy heti kannessa ja jatkuu siitä sisäsivuille.

Lehden logoon halusin samaa pyöreyttä kuin muuallakin lehdessä. Koska lehden nimi muuttui yllättäen, jouduin suunnittelemaan logon uudelleen. Tein uuden logon samalla muotokielellä kuin ensimmäisen, jotta kansi näyttäisi mahdollisimman samalta kuin ensimmäisen numeron kansi. Logon alle laitoin piparkakkureunaisen väripalkin.

Kuva 1. Suomen Nukkeyhdistys ry:n jäsenlehden kansi ennen uudistusta ja sen jälkeen

Kannessa halusin käyttää entisen neljän kuvan sijasta koko kannen peittävää kuva. Näin kannesta saadaan selkeä, tehokas ja aikakausilehtimäinen. Jotta lehden logon alla oleva piparkakkureunainen palkki ei näytä liian raskaalta, kuvan nuken tai nallen taustaa syvätään pois sen verran, että pää saadaan palkin ja osittain logon päälle. Rantanen muistuttaa, että kannessa lukijalle annettavat lupaukset tulee lunastaa. (Rantanen 2007,102). Kannen kuva-aine valitaan jatkossa jostain lehden pääjutuista.

Kannen otsikoiden kirjaintyypit ovat samat kuin lehden perusfontiston otsikkofontit ja ne toimivat linkkinä sisäsivujen typografiaan. Suurin kansiteksti on tarkoitus yhdistää kuvaan. Muut kansinostot laitetaan pienemmällä fonttikoolle. Yhdistyksen toivomuksesta yhdistyksen logo sijoitettiin kanteen.

Piparkakkumuodon sisällä olevassa tekstissä kerrotaan ensimmäisissä numeroissa lehden olevan uusi ja jatkossa sitä voidaan käyttää muuhun kannen nostotekstikäyttöön, esimerkiksi numerokohtaisen teeman kertomiseen.

3.5 Sisällysluettelo

Sisällysluettelo on lehden toiseksi tärkein myyntisivu, sillä sen tehtävänä on toimia informatiivisena opasteena lukijalle. Sisällysluettelon tulee palvella samanaikaisesti kahdenlaisia silmäilijöitä: niitä, jotka tietävät mitä etsiä ja niitä, jotka etsivät kiinnostavaa aihetta. Sisällysluettelon on oltava helppolukuinen ja jäsennelty. (Rantanen 2007, 101–102)

Aiemmin lehden sisällysluettelolle oli annettu vain pieni tila ja se melkeinpä hukkui muun aineiston sekaan. Tein ehdotuksen aukeaman kokoisesta sisällysluettelosta. Sisällysluettelolle annettu kahden sivun tila olisi tietenkin sivujen kokonaismäärään nähden paljon, mutta yhdistys piti ideasta ja se toteutettiin.

Sisällysluettelon toiselle sivulle laitetaan kuvia lehden pääaiheista ja muutama tekstinosto. Toiselle sivulle tulee itse sisällysluettelo ja tekstinosto. Sisällysluettelon yhteyteen halusin laittaa myös tietoja kansikuvan nukesta tai nallesta. Kannen visuaalinen ilme jatkuu sisällysluettelossa. Sisällysluettelossa käytetään samaa pyöreää muotokieltä ja värimaailmaa kuin kannessa.

3.6 Värimaailma

Kokouksessa yhdistys toivoi lehdestä värikästä, mutta toisaalta lehdeltä haluttiin mustavalkoisuutta. En ollut ihan varma mitä tällä tarkoitettiin, mutta päätin yrittää toteuttaa molempia.

Lehdessä ei aiemmin ollut toistuvaa värimaailmaa, vaan värit oli määritelty numerokohtaisesti. Alussa pohdin mahdollisuutta käyttää samaa määriteltyä väripalettia numerosta toiseen. Juttujen aihepiirit ja kuvien värimaailmat vaihtelevat kuitenkin niin paljon numerokohtaisesti, että valmis väripaletti saattaisi jatkossa tuntua liian rajoittavalta ja sitovalta. Pidin enemmän mahdollisuudesta rakentaa värimaailma numerokohtaisesti asiasisällön ja ilmestymisajankohdan mukaan. Ainoa väri, jonka määrittelin oli vaalea beige, jota käytettäisiin yhdistysasioista tiedottavien artikkelien väripohjana.

Mietin yhdistyksen toivomaa mustavalkoisuutta. Musta saadaan mukaan tietenkin typografiassa, mutta sen lisäksi voidaan käyttää myös mustia graafisia elementtejä ja vinjettejä. Valkoisuutta saadaan lisättyä tyhjällä tilalla. Valkoinen tila toimii myös tärkeänä sommittelun osana antaen taitolle väljyyttä ja ilmavuutta.

3.7 Kuvat

Lukijat ovat tottuneet näkemään hienoja kuvia lehtien sivuilla. Koska jäsenlehteä tehdään harrastelijavoimin, kuvien laadulle ei voi asettaa samanlaisia ammattimaisia vaatimuksia. Valokuvat ovat kirjoittajien ja lukijoiden omia kuvia. Olen huomannut, että graafisen suunnittelijan ja satunnaisen valokuvaajan laatuvaatimukset ovat monesti kovin erilaiset. Olen Rantasen kanssa samaa mieltä, että hyvän lehtikuvan tulisi täyttää tietyt tekniset ominaisuudet ja kaikkien visuaalisten elementtien tulee miellyttää silmää, jotta lehdestä pystytään tekemään houkutteleva (Rantanen 2007, 135). Jo ensimmäistä lehteä taittaessani totesin, että Nukkelehti Mignonnetten taittoa on monesti suunniteltava kuvien laadun perusteella.

Hienoimmat kuvat saavat luonnollisesti enemmän tilaa ja huomioarvoa. Joskus on kuitenkin käytettävä kuvia, joiden laatu ei ole paras mahdollinen, jos ne ovat julkaistavan artikkelin kannalta olennaisia eikä muita kuvia ole saatavilla. Jotta saisin lehden laatu mielikuvaa nostettua myös valokuvien osalta, minun oli löydettävä keinoja saada lukijan huomio siirtymään muualle tekniseltä kuvalaadultaan huonoista kuvista.

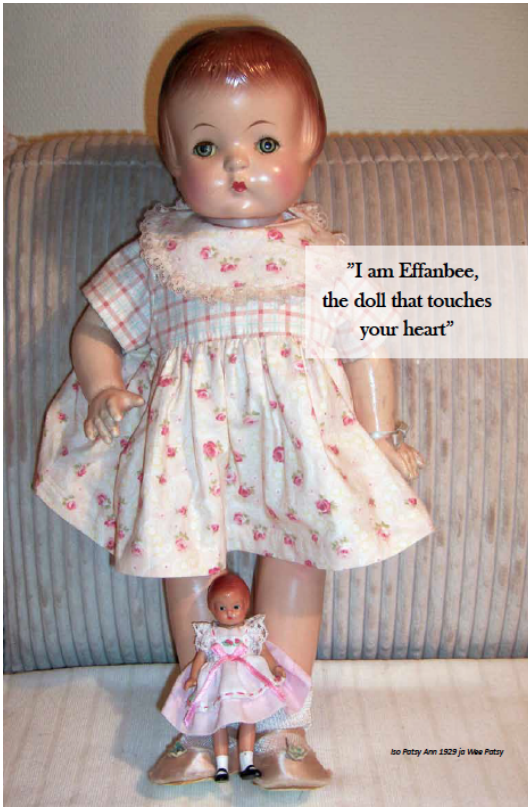
Jos kuvan valaistus on huono, sen valoisuusastetta voidaan yrittää keinotekoisesti nostaa. Myös valkotasapaino pystytään korjaamaan. Jos kuvassa on turhia tai häiritseviä yksityiskohtia, ne voidaan poistaa tai rajata, mikäli kuvassa on rajausvaraa. Rajauksen avulla kuva-aiheista voi myös saada alkuperäiseen kuvaan verrattuna esimerkiksi uutta dynamiikkaa ja liikettä (Pohjola 2003, 139). Kuville voidaan tehdä Polaroid-kuvien kaltaisia kehyksiä tai niiden ympärille voidaan lisätä perinteisen paperivalokuvan valkoinen kehys, jolloin kuvasta saadaan mielenkiintoisempi ja heikkoa laatua saadaan peitettyä. Värivalokuvan muuttaminen mustavalkoiseksi toimii esimerkiksi antiikkinukeista ja vanhoista nalleista otetuista valokuvissa.

Kuvakollaasi taas toimii esimerkiksi silloin, kun kuvat ovat tekniseltä laadultaan liian pieniä suurennettavaksi. Kollaasi on myös tehokas keino saada paljon kuvia yhden artikkelin yhteyteen. Jos kuvattava esine, nukke tai nalle, näyttää kuvassa hyvältä, mutta sen tausta ei toimi, voidaan tausta syvätä pois. Syväyksellä saa tarvittaessa myös lisää tyhjää tilaa sekä rikottua taitoin joskus laatikkomaista rakennetta. Pohjola kirjoittaa kirjassaan, että kuvituksen, grafiikan ja valokuvien erityyppiset yhdistelmät voivat toimia kuvalinjan keskeisinä persoonallisuutta luovina tekijöinä. Ensimmäisessä lehdessä teinkin kuvien taakse tapettimaista taustakuvitusta ja niistä pidettiin kovasti.

3.8 Graafiset vakioelementit

Nukkelehti Mignonnetten vakioelementeiksi luetaan typografian lisäksi viivat ja kehykset. Viivoina käytetään mm. katkoviivoja ja käsintehdyn näköistä jatkuvaa pallokuvioita, jolla voidaan rakentaa myös kehyksiä.

Aikaisemmissa lehdissä olleet yläreunan pitsikuviointit ja yläviitteet poistettiin. Pikku-uutisille ja Mitä tulikaan luettua -vakiopalstoille loin omat piparkakkureunaiset palstatunnukset. Samaa piparkakkureunaa käytetään myös kuvakehyksinä ja väritaustoissa. Piparkakkumuotoa käytetään sivun yläosan reunoissa korostamassa tiettyjä juttutyyppejä, esimerkiksi tee itse -ohjeita. Muodon sisälle voidaan laittaa myös muita myyntiargumentteja. Enää ei tarvitse miettiä jokaiselle sivulle yläviitetekstejä, joten tekeminen helpottuu ja selkeytyy myös tätä kautta.

"I am Effanbee, the doll that touches your heart"

On Patsy Ann 1929 ja Wile Patsy

OLEN EFFANBEE, NUKKE JOKA KOSKETAA SYDÄNTÄSI

Tarkoitukseni on tässä jutussa raottaa nukkekaappini lasiovia, kurkistaa ja katsoa mitä näytävät ovat Patsyn ja muut Effanbeen vanhat kompositiiv-suosikkienkeni sekä uudemmat repronkukkeni.

Vuosi sitten erään kesäseuran Hesarin sellaisessa huomasin lehdesiä ilmoituksen "Design Antiikkihuvutokapissa Klaukkalassa". Ihmettelin vieläkin mikä tuolloin sillä istumattana lähin katsomaan heidän nettisivuun myydäviä kohteita. Huomasin että huudettavana oli suuri vanha Marjannukke Marja.

Marja-nukke herätti väistämättä kiinnostuksen. Ajelin kuvastaa. Huutokappasella oli tupaten täynnä väkeä julkaisusta lähtien. Kun vihdoin tuli Marja-nukkeen huonon ään, huomasin, että minulla oli kilpailija, "joku muu" puolellessa tällä tarjouksella ja jätti aina oman. Huutaminen jatkui, jännitys kohosi - saanko nukken, enkä saa nukke. Vihta kohosi ja 300 euron lämmällä tein päätöksen: lopetan, luovun, voi ei... naimikö sinä kävi! Huuto-kaupassa ei neuvoitella hinnnoista, raha puhuu.

Surullista, näviin suosioita. Mutta Marja-nukkeen suliset kasvot tuntuivat pysyvistä ja syvästi mieleni sopu-koihin. Rakkain pyöri vain ajatus "Mä nunn on ihan pakko saada tuo nukke", mutta mistä?

Kun sitten myöhemmin kotona selailin omaa Suomalaisia Nukkekirjaini, törmäsin tietoon että "Marja"-nukkeen tyypilliset kasvot piirteet olivat samantyyppiset kuin Amerikan Effanbeen Patsy Ann nukke.

HEUREKA!!!
Nyt heh katse - suuntana suuri lähti. Ja kikkähtelevä netti oli olemassa jossain suurena apuna ja kaverina omassa doll-huntingissäni.

"Olen Effanbee, nukke, joka koskettaa sydäntäsi" lukee otsikossa

Toi on, että juuri lähtäessä sydänteen nukkeja ovat Effanbeen herttaiset, suliset, ihmetet ja nostalgiset nukket. Tuttuja varmasti monelle muullekin nukkekeräilijälle.

"Effanbee doll company" FA & B-tuotemerkkin perustivat USA:ssa aikoinaan laatu hyvin päättävissä vuoteista nimeltä Bernard Fleischaker ja Hugo Baum. FA & B-companysta muodostui suuri ja enää suosittu nukkein valmistaja Pohjois-Amerikan nukkehistoriassa kautekkojen.

Britänin suuren suosion saavuttaneen Effanbee-kompositiivnukkeen tuotanto alkoi Ameriikassa arvolla vuonna 1912. Puupohjainen kompositiiv on valkoinenmuokausmateriaali nukketekniikassa. Kokeilettävänä se syytyi äskenkin käytetty, helposti särkyvästä lasi- ja positiivilla. Varmastin voi sanoa, että noihin aikoihin alkoi kompositiivnukkejen kuitaus, kestä-ä 1940-luvun loppupuolelle saakka.

Kompositiivnukkekaudeksi osoittautui myöhemmin huono laatuinen ja lämminvähenteinen sietokäy. Materiaalin palneisuus oli myös jonkinmoisen onneton yli 20" (51cm) nukkeille ja siitä syystä isommille nukkeille olikin yleisesti kangasvartalio. 1930-luvun kompositiiv ovat lähi kyllä kärsineet monesti ihan peruuttamattomia vaurioita huoneen säilytysolosuhteiden takia. Ne jotka ovat hyvin tai oia hyvin säilyneet ovatkin nykyisin globaalisti ihan arvossa arvostattomassa ja ovat saatavet erittäin harvinaisena lämpimissä nukkekaappeissa.

Kompositiiv syytyi myöhemmin 1930-luvun taitteessa monimutkaisiin piirteiksi, josta seuravien suosittujen nukkeja lehtiin veimistä 1940-1930 luvun vaihteesta lähtien.

Keräilymukset

Kun nyt vuoden päästä katselen omia Effanbeen sulioitakin sulioempia nukkeja, tuntau sillä, että juuri nuo nukket, etenkin 1930-luvulla kompositiivna valmistetut ovat nukketani ihminenmet, nostalgisimmat ja suosimmat. Voi, voi onko niään kaunimmas kuin hyvin säilynyt kompositiiv ?

"Nuket jotka koskettavat sydäntäsi -- Touch your heart"

Nukkekaappistani löytyy täällä hetkellä 3 kpl vanhoja Effanbeen kompositiivnukkeja vu 1929 -1946. Näiden lisäksi löytyy vielä 7 kpl uudempiä ns. reproduction-nukkeja jotta on tehty muistotai juhlavuosinukkeiksi keräilijöille muistuttamaan menneiden vuosien nukketekniikasta. Reprot on tuotu uudeelleen markkinoille noin 30 vuoden päästä sillä, kun aikoinaan nukkeräilijän suosittu nukke lenseerattiin.

Patsy-perheestä (Patsy-Family) puhuttacista taruotteista sinäkin seuraavia nukkeja:

- Patsy Ruth 27" (68,5cm)
- 1929 - 1944 Patsy Lou 22 1/2" (57cm)
- 1929 Patsy Ann 19" (48cm)
- 1930 & 1946 Patsy-Joan 16" (40cm)
- 1946 Patsy Joan black 17" (43cm)
- Patsy Baby 14" (35,5cm)
- 1935 Patsy Jr
- Patsyette 9" (23cm)
- 1931 Patsy-Babyette 8-9" (20-23cm)
- Patsy Babykin
- Patsy-Wee 6" (15cm)

Omasta nukkekaappistani ei toki näitä kaikkia nukkeja löydy, mutta seuraavat 12 kpl omistat ja repronnukeja löytyvät. Kuvailen omiani tässä vähän tarkemmin.

Jatkuu seuraavalla sivulla ▶

Ihana SHIRLEY TEMPLE

Tehti ja kuvot: Virpi Vihervä
Nuket: Virpi Vihervä ja Salla Silfver

Mistä on pienet lapsitähdet tehty? Hymykaupista, kiharapilveistä, ohkerasta treenanmisesta ja määrätietoisista äideistä. Niistä on pienet lapsitähdet tehty.

Shirley Temple Black voi hyvin Hän asuu Kaliforniassa ja täytti 23. heinäkuuta 84 vuotta. Vuonna 1932, 4 vuotiaana, hän lauki, näyteli ja tanssasti isänsä studiossa. Oli la- ja hyönteisiläise elokuoron osana ihmisen muuttamaan ajan aikareiden. Pääkytöt kiharaväriä hääkoreo kirkkojuhille ja vuonna 1935 Ideal Novelty and Toy Co. valmisti nukkehahmon. Tehdas lähti markkinoille ensimmäisellä "prototype" versiol- laan varovasti mutta pikkuhaasti valittiin myös nukkekaappiin. Nuket valmistettiin kompositiivna, puupohjaisesta maassa- ta, joka maadettiin. Pää ja raajat kiinnitettiin kuminauhoilla. Nukkeja valmistettiin aina 11 tuumassa (n. 28 cm) ja 17 tuumassa (ilhes 70cm) asti. Vähän vastavalkoisena, pikasäätöisesti Shirleyn elokuvaurallaan, pakettiin matka arkkuun (runski). Nukelle valmistati vaatteita myös amerikkalainen Mody es.

IDALIN KOMPOSITIIVNUKSET ovat aina massoilemattuja sekä nukaista että selästä. Leitnasta ilmenee myös nucken tuu- mukko. Ainoastaan prototype nukke on ilman leimoja ja pain- asilla oleva paperilappu kertoo valmistajan. Hymy piljoista aina taasan kinnat hantassa - helppo tanssimerkki. Palkin- nurukset, läikkävät silmät on valmistettu muovimassasta, joka ajan myötä on voinut komeutua lähes keltaiseksi. Vaatteista on ihailin tunteleppu. Pinnat kuulua nukkele, mutta metalli- lassa jäs runat jäljet meikoon. Keräit ovat valkoiset, ker-ä-

kinäiset. Sakat viskoosityyppistä materiaalia, niistä on usein vaaleanpunainen tai sininen raita. Alueavie on yhtenäinen valkoinen puuvillabody, jossa on pieni hantamienä. Ideal valmisteti vuonna 1936 27 pehmeämuotoista vaur- a-Shirleya, jolla oli maassasta maastollut läikkävät, oia sai varovaki haraisen perukon päähän. Vaikka Shirley Templelle oikia elokuvansa joidenkin lah- kuden mukaan taasen 21 ja joidenkin taasen 24 kirkkojuhla- rraa päähän, oli senään nucken meihäperukon kiharamäärä hukan pienempi, rippuosa: pään koosta.

KOMPOSITIIVI KESTI HYVIN LEIKKÄÄ ja myös aikaa. Vä- liitettävasti kokeutita ja lämpötilavaihteluita ei. Siksi moni alkuperäiskäsitöinen Shirley Temple nukke on pinnallaan kirkkoilmoitus. Nukke saadain lämmällä ja maalamalla lä- ksa uuden näkönsä. Mutta levyt paikkamateriaali on usein aivan riittävä toimengide, jos jotain on pakko tehdä. Kruke- koinneen maali päälle suoraan vedetty maaliherros vaur- koreutta ryyppyy. Käihäviä akryylimäliä tekee kompositiivna muovoin nukkeja lehtiin veimistä. Onseki pitale korjattu nukke voidaan lah- ves aina palauttaa alkuperäiskäsitöön.

IDALIN NUKKEN KASVOJEN MUOTOI vaihtui ku- luvilla useaan kertaan ja Shirley sai myös vähän luomiväriä väim-

1970-luvun alkupuoli

Kuva 3. Esimerkki lehden aukeamasta ennen (yllä) ja uudistuksen jälkeen (alla)

4 Lopuksi

Suomen Nukkeyhdistykseltä saamani palaute lehden uudesta ilmeestä on ollut hyvää. Erityisestä kiitosta olen saanut lehden helppolukuisuudesta. Myös graafisista elementeistä on pidetty. Uuden visuaalisen ilmeen sekä Akateemisen kirjakaupan vähittäismyynnin myötä yhdistyksen jäsenet ovat olleet selkeästi aikaisempaa aktiivisempia ja uusia innokkaita kirjoittajiaakin on ilmoittautunut lehdentekoon mukaan. Nyt, kun työn alla on jo viides lehti, olen huomannut, että lehtityöryhmän jäsenet ovat hyvin sisäistäneet lehden uuden ilmeen ja rakenteen. Sekä kuvilta että jutuilta halutaan enemmän laatua kuin aiemmin.

Visuaalista ilmettä hiotaan ja parannetaan koko ajan. Jokaista uutta lehteä suunnitlessani ja taittaessani huomaan oppivani koko ajan lisää lehtisuunnittelun mielenkiintoisesta maailmasta. Seuraavana kehityslistallani on mm. mainostajien ja mainoskokojen tarkempi ohjeistaminen. Minun on helppo yhtyä Lasse Rantasen sanoihin: Lehti on enemmän teos kuin tuote ja se vaatii toimitukselta jatkuvaa suunnittelua sekä uusien esitystapojen etsintää. Lehdelle muotoillaan toimiva ulkoasu, jota toteutetaan tunnistetavasti numerosta toiseen. Ulkoasusuunnittelun tärkeä osa on myös numerokohtainen suunnittelu. Ilman tuoreita visualisointeja ja taittoratkaisuja lehti kuihtuu hiljalleen innottomaksi ”kuivalehdeksi”. (Rantanen 2007, 11)

Lähteet

Itkonen, Markus 2007. Typografian käsikirja. 3. osin uudistettu painos.
Helsinki: Inforviestintä Oy.

Loiri, Pekka & Juholin, Elisa 1998. Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja.
Helsinki: Inforviestintä Oy.)

Lukkarila Jarno, 2001. Tekstuuri. Typografia julkaisijan välineenä.
Helsinki: CredoNet Oy.

Pohjola, Juha 2003. Ilme – visuaalisen identiteetin johtaminen,
Helsinki: Inforviestintä Oy.

Rantanen, Lasse, 2007. Mistä on hyvät lehdet tehty – visuaalisen journalismin keittokir-
ja, Hill and Knowlton Finland Oy

<<http://ellit.fi/muoti-ja-kauneus/muoti/kerailynuket-haute-couturea-ja-rapsyriipsia>>
Luettu 4.5.2013

Suomen Nukkeyhdistyksen www-sivut 2013.
<<http://www.suomennukkeyhdistys.fi>> Luettu 4.5.2013